

Kansainvälisen yritysverotuksen periaatteet ja viimeaikainen kehitys

Taustamuistio talousneuvoston kokoukseen 21.10.2020

Muistion keskeiset havainnot

- Yritysverot muodostavat merkittävän osuuden valtioiden verotuloista. OECD-maissa yritysverojen osuus kokonaisverokertymistä oli vuonna 2017 keskimäärin noin 9 prosenttia. Suomessa yhteisövero kattaa noin 6 prosenttia kokonaisverokertymästä.
- Tuotannon arvoketjujen globaali pilkkoutuminen, monikansallisten yritysten nopea kasvu ja yritystoiminnan digitalisoituminen ovat viime vuosina lisänneet yritysverotukseen liittyvien veropohjien liikkuvuutta ja korostaneet yritysverotuksen käyttöön liittyviä ongelmia mm. maiden välisen verokilpailun muodossa.
- Viime vuosina yritysverotuksen ympärillä käyty keskustelu on kohdistunut etenkin monikansallisten digijättien verotukseen. Taustalla ovat havainnot siitä, että digitaalisesti toimivien yritysten efektiiviset veroasteet ovat jääneet selvästi matalammaksi kuin yrityksillä keskimäärin.
- EU:n sisäisen koordinaatioyrityksen kariuduttua maailmalla odotetaan parhaillaan laajemman digitaalisen yritystoiminnan verotusta koskevien säännösten etenemistä OECD:n vetämän koordinaatiotyön pohjalta. Esitykseen sisältyy mm. minimivero, jonka arvioidaan johtavan yritysverokertymien noin 4 prosentin kasvuun globaalisti.
- Koronakriisin myötä yritysverotuksen kehittämiseen liittyvät kysymykset nousevat entistä tärkeämmäksi, kun maat alkavat lähivuosina etsiä keinoja pahasti velkaantuneen julkisen talouden tasapainottamiseksi. Mm. Ranska ja Espanja ovat ilmoittaneet ottavansa käyttöön kansallisen digiveron joko tänä tai ensi vuonna.

1. Yleistä

Normaalioloissa verojärjestelmän ensisijainen tehtävä on kerätä varoja julkisten menojen rahoittamiseksi. Tämä tulisi tehdä sekä oikeudenmukaisesti että tehokkaasti eli siten, että talouden toiminnalle verotuksesta aiheutuvat menetykset jäävät mahdollisimman pieniksi. Verotuksesta aiheutuvat tehokkuustappiot ovat lähtökohtaisesti sitä suurempia mitä enemmän verotus vaikuttaa talouden pitäjien päätöksiin ja käyttäytymiseen eli mitä *joustavampia* veropohjat ovat.¹

Maiden rajat ylittävä kansainvälinen yritystoiminta on ympäristö, jossa veropohjien joustavuus voi olla erityisen suurta. Ääritapauksessa verotuksen lievähkö kiristäminen voi johtaa yrityksen koko toiminnan alasajoon ja siirtymiseen johonkin toiseen maahan. Monikansallisen konsernin tapauksessa veronkorotus voi myös johtaa verotettavan tulon siirtämiseen ulkomaille ilman että tuotannollinen toiminta varsinaisesti siirtyy. Jälkimmäisessä tapauksessa ongelma on ensisijaisesti fiskaalinen, mutta johtaa yhtä lailla yritysveron aseman heikentymiseen osana käytettävissä olevaa verovalikoimaa. Kyvyttömyys hyödyntää yritysverotusta tehokkaasti pakottaa valtiot korottamaan ansiotulo- ja välillistä verotusta, mikä on usein ongelmallista paitsi tehokkuuden myös tulonjaon näkökulmasta.²

Tuotannon arvoketjujen globaali pilkkoutuminen, monikansallisten yritysten nopea kasvu ja yritystoiminnan digitalisoituminen ovat viime vuosina lisänneet yritysverotukseen liittyvien veropohjien liikkuvuutta ja korostaneet yritysverotuksen käyttöön liittyviä ongelmia. Yritysten mahdollisuudet siirtää toimintoja ja tuloja ovat helpottuneet samalla kun valtioiden on ollut entistä vaikeampaa paikantaa verotettavien voittojen alkuperää. Kun yritykset ovat siirtäneet voittojaan maihin, joissa verotus on matalampaa, maiden välille on syntynyt kannustin kilpailu yritysten voitoista alentamalla yritysverotuksen verokantoja.

Yritystoiminnan veropohjien suuri liikkuvuus on johtanut mm. OECD:n BEPS-hankkeen puitteissa monikansallisiin koordinaatiotoimiin, joilla veropohjien eroosiota pyritään hillitsemään. Euroopan neuvosto hyväksyi kesällä 2016 ATAD-direktiivin, joka sisältää useita pääosin BEPS-hankkeelle perustuvia säädöksiä. Arvioiden mukaan tämä kehitys on vaikeuttanut monikansallisten yritysten voittojen siirtelyä, mutta ei varsinaisesti poistanut maiden välistä verokilpailua (Kalin ym. 2019). Finanssikriisin jälkeen on myös parannettu veroviranomaisten mahdollisuuksia saada tietoa ulkomaisista pankkitileistä ja tilisiirroista, mikä on osaltaan helpottanut kansainväliseen yritystoimintaan liittyvän veronkierron ehkäisyä (OECD 2020a).

Viime vuosina yritysverotuksen ympärillä käyty keskustelu on kohdistunut etenkin monikansallisten digijättien verotukseen. Taustalla on ollut mm. havainnot siitä, että digitaalisesti toimivien yritysten efektiiviset veroasteet ovat jääneet selvästi matalammaksi kuin yrityksillä keskimäärin.³ EU:n komissio teki syksyllä 2018 ehdotuksen digitaalisen liiketoiminnan verotuksen harmonisoinnista EU-maissa, mutta hanke ei saanut riittävää tukea jäsenmailta. Ns. Hansa-maiden mukana myös Suomi vastusti EU:n oman veron käyttöön ottamista ennen laajempaa kansainvälistä ratkaisua. Osa EU-maista on ottanut tai ilmoittanut ottavansa yksipuolisesti käyttöön kansallisia digitaaliseen liiketoimintaan kohdistuvia veroja.

¹ Tästä seuraavan veroteorian keskeinen johtopäätös on, että verotusta tulisi suunnata kohteisiin, joissa veropohja on mahdollisimman joustamaton.

² Verotuksen aiheuttamat tehokkuustappiot kasvavat nopeasti verokantojen noustessa. Tästä syystä esim. ansiotuloverojen asteet tulisi pyrkiä pitämään suhteellisen matalina. Laajapohjaiset välilliset verot ovat tehokkuusmielessä vähemmän haitallisia, mutta kohdentuvat suhteellisesti enemmän pienituloisiin.

³ EU-komission syksyllä tekemän esityksen perusteluissa todetaan, että digi-yritysten efektiivinen veroaste on ollut 9,5 prosenttia kun se muilla yrityksillä on ollut keskimäärin 23,2 prosenttia https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/MEMO_18_2141

OECD on jatkanut digi-yritysten verotuksen laajapohjaiseen kansainväliseen koordinaatioon tähtäävää työtä. OECD:n digitaalisten yritysten verotusta koskeva esitys eteni 14.10.2020 pidetyssä G20-maiden valtiovarainministereiden kokouksessa. Esitykseen sisältyy mm. minimivero, jonka arvioidaan johtavan yritysverokertymien noin 4 prosentin kasvuun globaalisti (OECD 2020b).

Koronakriisin myötä yritysverotuksen kehittämiseen liittyvät kysymykset nousevat entistä tärkeämmäksi, kun maat alkavat etsiä keinoja pahasti velkaantuneen julkisen talouden paikkaamiseksi. Mm. Ranska ja Espanja ovat ilmoittaneet ottavansa käyttöön kansallisen digi-veron joko tänä tai ensi vuonna. Koska julkisen velan tasapainottaminen on lähes kaikkia kehittyneitä maita yhdistävä tavoite, se ainakin periaatteessa edesauttaa verokilpailua vähentävän kansainvälisen koordinaation etenemistä.⁴

Tässä muistiossa luodaan tiivis katsaus kansainvälisen yritysverotuksen keskeisiin periaatteisiin ja viimeaikaiseen kehitykseen. Tarkastelu keskittyy lähinnä yritysten voittoihin kohdistuvan välittömään verotukseen (yhteisövero).⁵ Muistion tarkoituksena on tarjota talousneuvoston jäsenille taustatietoa lokakuun 2020 kokouksessa aiheesta käytävään keskusteluun.

2. Kansainvälisen yritysverotuksen sääntely ja keskeiset periaatteet

Sääntelyn rakenteista

Valtioiden rajat ylittävän liiketoiminnan verotus pohjautuu seuraavista tekijöistä muodostuviin raameihin: kansalliseen verolainsäädäntöön, maiden välisiin verosopimuksiin ja lisäksi kansainvälisten järjestöjen (OECD, YK) ohjeistuksiin ja Euroopan Unionin sisällä myös liittouman direktiiveihin. Yritysverotusta hallinnoidaan lähtökohtaisesti kansallisesti, eli valtioiden omien verojärjestelmien pohjalta. Tämän myötä jokainen valtio säätelee itsenäisesti omat verolakinsa, joilla määritellään tulojen veronalaisuus eli veropohja, sekä veron osuus eli verokanta.

Yritysten maiden rajat ylittävän tulon verotuksessa joudutaan kansallisen verojärjestelmän lisäksi tukeutumaan maiden välisiin verosopimuksiin, joiden perusteella rajat ylittävän yritystoiminnan tulojen verottamisoikeus jaetaan eri valtioiden kesken. Verottamisoikeuden jakamisella pyritään verotulojen oikeudenmukaisen jakamisen lisäksi välttämään yritysten tulon kaksinkertaista verottamista.

Keskeiset periaatteet

Verottamisoikeuden jakamisessa eri maiden välillä voidaan tunnistaa kolme yleistä periaatetta, joilla rajat ylittävän tulon veron kohdistus voidaan määrittää.

Asuinvaltioperiaatteen mukaan yrityksen tuloa verotetaan maassa, jonka lainsäädännön mukaan yritys on perustettu tai josta sitä tosiasiallisesti johdetaan. Kansainvälisen konsernin tapauksessa kaikki kansainvälisesti kerrytetyt voitot verotetaan tällä periaatteella emoyhtiön kotimaassa. Vastaavasti muissa valtioissa sijaitseville tytäryhtiölle annetaan konsernin sisäisen voitonjaon tapauksessa verohyvityksiä, jotta välttyään voiton uudelleenverotukselta tytäryhtiön kohdevaltiossa.

⁴ IMF:n tuoreen arvion mukaan julkisen velan suhde BKT:een nousee vuonna 2020 globaalisti ennätyselliseen 100 prosenttiin.

⁵ Laajemmassa tarkastelussa myös osa pääomatulon verotuksesta ja välillisestä verotuksesta voidaan katsoa osaksi yritysliiketoimintaan kohdistuvaa verotusta. Ne jäävät kuitenkin pääsääntöisesti tämän tarkastelun ulkopuolelle.

Lähdevaltioperiaatteen mukaan yrityksen verotusoikeus kuuluu sille maalle, jonka alueella voittoa tuottava liiketoiminta tosiasiallisesti tapahtuu. Konsernin tapauksessa tytäryhtiöiden voitot verotetaan tällöin maassa, jossa tytäryhtiö toimii ja tästä emoyhtiölle mahdollisesti siirtyvät konsernin sisäiset tulot ovat emoyhtiölle sen asuinvaltiossa verovapaita.

Kolmas valtioiden välisen verotusoikeuden jakoa koskeva periaate, **kohdemaaperiaate** edellyttää, että verotus kohdistetaan sinne, missä tuote tai palvelu kulutetaan. Sitä sovelletaan lähinnä välilliseen verotukseen kuten arvonlisäveroon. Käytännössä esimerkiksi Suomessa tuotettu vientihyödyke vapautetaan verosta ja sen sijaan verotus tapahtuu tämän hyödykkeen tuojamaassa. Vastaavasti Suomessa verotetaan maahan tuotavia hyödykkeitä, jotka on vapautettu verotuksesta niiden tuotanto- maassa.

Yrityksiin kohdistuvan välittömän verotuksen osalta vallitseviksi ovat muodostuneet nimenomaan verotuksen lähdevaltioperiaate sekä erillisen verotuksen periaate, jonka mukaan jokainen konsernin yhtiö katsotaan omiksi verosubjekteikseen (Kauppinen, Ropponen 2020). Jo 1920-luvulla Kansainliiton yhteistyön tuotoksena syntyneen malliverosopimuksen mukaan taloudellisen toiminnan tulojen verotusoikeus on lähdevaltiolla. Toisaalta asuinvaltiolla on vastuu mahdollisen kaksinkertaisen verotuksen välttämistä. Konsernien sisäisissä transaktioissa noudatetaan markkinaehtoperiaatetta (*arm's length principle*), jonka tarkoituksena on estää konsernin sisäistä voiton jaon manipulointia. Käytännössä periaate edellyttää, että konsernin sisäisissä transaktioissa käytettyjen siirtohintojen täytyy vastata käypää markkinahintaa. (Kari, Ropponen 2018).

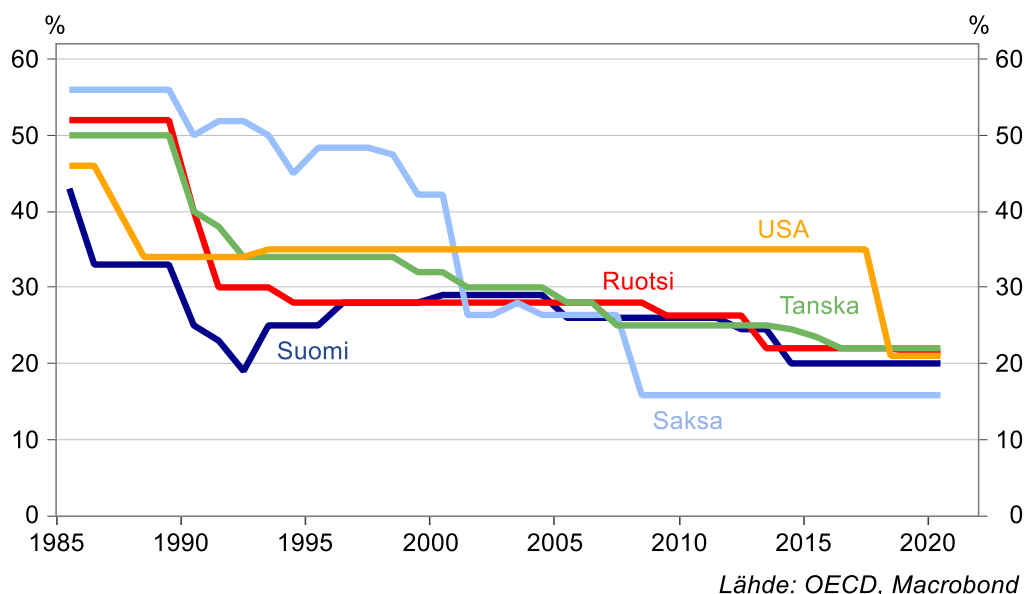
Lähdemaaperiaatteeseen nojaavan järjestelmän ongelma on sen luomat kannustimet kansainväliseen verosuunnitteluun, jossa konserni hyötyy taloudellisesti voittojen siirtämisestä korkean verotuksen maista alhaisen verotuksen maihin. Toisaalta järjestelmä kannustaa myös toimintojen ja investointien kohdistamista matalan verotason maihin, koska emoyhtiön asuinmaa ei käytännössä vaikuta konsernin maksamiin veroihin. Samat seikat kannustavat valtioita keskinäiseen verokilpailuun, jossa yhteisöverokantojen alentamisella ja veropohjan kaventamisella houkutellessaan investointeja ja taloudellista toimintaa maahan.

3. Yritysverotuksen kanta ja verokertymät

Yritysverokanta on Suomessa ja Pohjoismaissa seurannut maailmalla yleisesti havaittua yritysverokantojen jo vuosikymmeniä kestänyttä laskua. Muutos käynnistyi 1980-luvulla, kun Yhdysvallat ja Iso-Britannia pyrkivät lähinnä kotimaisessa toimintaympäristössä vähentämään verotuksen tehokkuustappioita laajentamalla veropohjia ja alentamalla verokantoja. Lähes kaikki kehittyvät maat ovat sittemmin laskeneet verokantoja pyrkimyksenään lisätä yritysten taloudellista toimintaa ja kilpaillakseen samalla kansainvälisten yritysten investoinneista, toimipaikoista ja voitoista. (Harju ym. 2017).

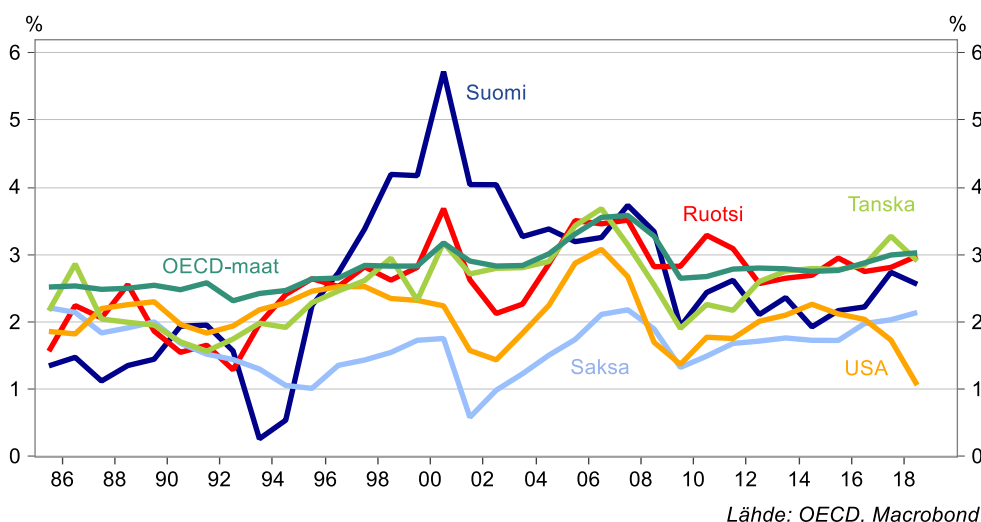
Suomessa yhteisöverokanta on pudonnut vuoden 1985 yli 40 prosentin tasosta nykyiseen 20 prosenttiin, joskin verokantaa 1990-luvulla tilapäisesti myös nostettiin (Kuva 1). Suomen nykyinen verokanta on hieman alhaisempi kuin muun muassa Ruotsissa (21,4%) ja Tanskassa (22%). Pohjoismaissa yhteisöverokantaa alennettiin yleisesti hieman muita teollisuusmaita myöhemmin ja verokantojen lähtötaso oli 1980-luvulla muita teollisuusmaita korkeampi. Kuitenkin Pohjoismaiden verokannat ovat sittemmin pudonneet keskimäärin muita maita alemmalle tasolle huolimatta muutamissa merkittävässä teollisuusmaissa havaituista yhteisöveron laskuista viime vuosina⁶.

⁶ Muun muassa Saksa pudotti yhteisöverokantaansa yli kymmenen prosenttiyksikköä 15,8 prosenttiin vuonna 2008 ja Yhdysvallat laski verokantansa 14 prosenttiyksiköllä 21 prosenttiin vuonna 2017. Kuitenkin laajemmin kehittyviä maita

Kuva 1: Yritysveroasteet Suomessa ja eräissä verrokkimaissa 1985-2019.

Samanaikaisesti yhteisöveroasteen laskun kanssa veropohjia on useimmissa maissa pyritty laajentamaan poistamalla erilaisia verotukia ja verovähennyksiä (Kari, 2015). Tämän seurauksena yritysveron kertymissä ei ole havaittu vastaavaa pudotusta kuin verokannoissa. Päinvastoin, 1990-luvulta alkaen yritysveron kertymät suhteessa bruttokansantuotteeseen ovat useimmissa maissa pysyneet likimain ennallaan tai jopa lievästi kasvaneet (Kuva 2).⁷ Suomessa yritysverokertymä oli vuonna 2019 hyvin lähellä vuosien 1990-2019 aikaista keskiarvoa (2,7% BKT:sta), vaikka yritysverokanta on pudonnut samalla ajanjaksolla 13 prosenttiyksikköä eli noin kolmanneksella.

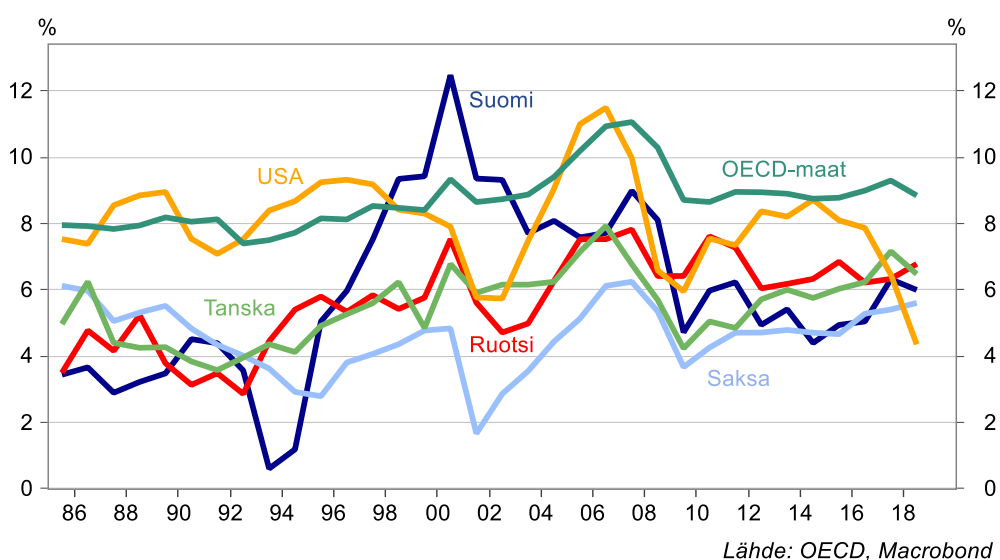
Kuva 2: Yritysveron kertymä suhteessa BKT:seen 1985-2018.

tarkasteltaessa yhteisöverokanta on keskimäärin yhä hieman suurempi kuin Suomessa. OECD-maissa yritysverokanta oli keskimäärin 21,4 prosenttia vuonna 2018, kun keskiarvo oli vuonna 2000 vielä 28,6 prosenttia.

⁷ USA muodostaa tässä suhteessa poikkeuksen kuten kuviosta 2 käy ilmi.

Veropohjien laajuutta voidaan mitata efektiivisellä veroasteella, joka kuvaa tosiasiaissa maksettujen verojen osuutta yritystoiminnan tuotoista. Muun muassa OECD tilastoi maittain yritysten investointeihin kohdistuvaa efektiivistä verorasitusta, joka ottaa huomioon yrityksen kantamat kokonaisverot investoinnin luomasta tuotosta. Pohjoismaissa tämä OECD:n indikaattori oli vuonna 2019 hieman nimellistä verokantaa alhaisempi (Suomessa 19,1%, Ruotsissa 19,8% ja Tanskassa 19,6%), kun taas Saksassa investointien efektiivinen veroaste oli 12,5 %-yksikköä ja Yhdysvalloissa 4,6 %-yksikköä nimellistä yhteisöverokantaa korkeampi. Tämän perusteella investointeihin kohdistuva kokonaisverorasitus vaikuttaa Pohjoismaissa olevan suhteellisen kilpailukykyinen.

Yritysverot muodostavat merkittävän osuuden valtioiden verotuloista, minkä vuoksi niiden säilyttäminen nähdään fiskaalisista syistä oleellisena. Vuonna 2017 OECD-maissa kokonaisverokertymistä yritysverojen osuus oli hieman alle 9 prosenttia (OECD 2020c). Suomessa ja muissa Pohjoismaissa yritysveron osuus kokonaisverokertymästä on OECD-maiden joukossa keskimääräistä pienempi heijastellen osittain korkeaa kokonaisveroastetta (Kuva 3). Yhteisövero kattaa Suomessa noin 6% kokonaisverokertymästä. Huomionarvoista on, että Yhdysvalloissa yhteisöveron suhteellinen osuus putosi merkittävästi viimeisimmän yhteisöverokannan laskun myötä.

Kuva 3: Yritysverokertymän osuus kokonaisverokertymästä, prosenttia.

Veropohjien laajentumisen ohella verokertymien vakaa kehitys saattaa heijastaa yritysmuotoisen taloudellisen toiminnan yleistymistä. Tämän näkemyksen mukaan veroprosenttien lasku on muuttanut yrittäjien tulonmuodostusta, mikä uusia yrityksiä perustettaessa suosii yhtiömuotoa toiminimen sijaan. Toisaalta alentunut yhteisöverokanta on saattanut vaikuttaa myös yritysmuotoisen toiminnan optimaaliseen tulonmuodostukseen verotuksen näkökulmasta ja lisännyt yrittäjien kannustimia näyttää voittoja (Kari, 2015.)

Nämä seikat ovat mahdollisia taustatekijöitä myös Suomessa vuosien 1993-2000 välisenä aikana havaittuun yhteisöverokertymän suhteellisen osuuden voimakkaaseen kasvuun (Kuva 3)⁸. Päällimmäisenä syynä näyttäisi kuitenkin olleen perusliiketoiminnan kannattavuuden parantuminen erityisesti teollisuuden alalla (mm. Mykkänen, 2005). Yritysten kannattavuuden parantumisen taustalla vaikutti 90-luvulla yritysten tulonjaon voimakas painottuminen työpanoksesta pääomaan, eli niin sanottu

⁸ Yritysten määrä Suomessa kasvoi voimakkaasti 1994 vuodesta alkaen, mutta käytännössä tämä paikkasi vain 1990-luvun alun laman aiheuttamaa konkurssiaaltoa, joka vähensi yritysten lukumäärää viidenneksellä. Yritysten lukumäärä oli paljon myöhemmin vasta 2000-luvun puolella vuoden 1990 tasolla (VATT 2008).

funktionaalisen tulojaon muutos (Kyyrä, 2002). Suomessa havaittiin voimakas palkansaajakorvausten osuuden lasku yritysten arvonlisäyksestä vuosien 1991-1995 aikana, joka vastaavasti kasvatti yritysten toiminnan ylijäämiä ja verotettavia tuottoja. Pääoman korostuminen tulojaossa on tyypillistä noususuhdanteessa, jolloin yritysten voittojen osuus arvonlisäyksestä kasvaa, kun taas palkat reagoivat talouden suhdanteisiin yleensä viiveellä (Savela, 2017).

4. Viimeaikainen keskustelu ja näköpiirissä olevia haasteita

Verrattain hyvin säilyneistä verokertymistä huolimatta yritysveropohjan murentuminen on herättänyt viime vuosien aikana kasvavaa huolta. Globalisoituneessa maailmassa on yhä enemmän mahdollisuuksia kansainväliseen verosuunnitteluun ja samalla voimakkaasti kasvanut digitaalinen liiketoiminta haastaa perinteisen yritysverojärjestelmän periaatteet. Lisäksi maat kilpailevat yhä aktiivisemmin yritysten investoinneista sekä fyysiseen että inhimilliseen pääomaan.

Useissa maissa on otettu käyttöön muun muassa patenteille kohdistettu huokeampi verokohtelu (patenttiboksi), joka kaventaa maassa jo olevien sijoitusten veropohjaa. Huojennettu verokohtelu vaikuttaa investointien allokaatioon maiden välillä ja globaalisti tarkasteltuna tämä johtaa veropohjan pienemiseen (Harju ym. 2017).

Suuret teollisuusmaat, erityisesti Euroopan maat ja Yhdysvallat ovat viime vuosina lähentyneet näkemyksissään, joiden mukaan nykyinen verojärjestelmä tarvitsee muutoksia erityisesti digijättien verotuksen osalta. Vuoden 2019 lopulla OECD:n BEPS-hankkeen puitteissa käydyt kansainväliset neuvottelut johtivat kaksiosaiseen esitykseen, joista ensimmäisessä osiossa ehdotetaan valtioiden verotusoikeuden laajennusta digitaalisen liiketoiminnan osalta (OECD, 2019a). Ehdotuksen mukaan valtiot saisivat oikeuden verottaa maassa digitaalisesti tuotteita ja palveluja myyvien monikansallisten yhtiöiden tuloja, vaikka niillä ei olisi varsinaista fyysistä toimintaa maan rajojen sisällä.

Uudistus hyödyttäisi tältä osin erityisesti Euroopan valtioita. Tähän mennessä suuret yhdysvaltalaiset digiyritykset (Facebook, Amazon ja Google) ovat sijoittaneet fyysisiä toimintojaan matalan yhteisöveron maihin kuten Irlantiin ja Luxemburgiin, jonka myötä yritysten kantamat verokertymät Euroopassa ovat yleisesti jääneet vähäisiksi.

OECD:n edotuksen toisessa osiossa esitetään yhteisöverolle globaalia minimitasoa, jolla pyritään suitsimaan maiden välistä verokilpailua ja yritysten voittojen siirtoa (OECD 2019b). Minimitaso johtaisi yritysten maksaman veron merkittävään kasvuun. Uudistus voisi OECD:n laskelmien mukaan tuottaa noin 4 prosentin eli 100 miljardin USD:n vuosittaisen lisäyksen yritysverokertymään globaalisti.⁹ Lähes kaikki maat saisivat laskelmien valossa jonkin verran lisää verotuloja (Teknologiateollisuus 2020).

OECD:n ehdotuksia on määrä käsitellä vuoden 2020 loppupuolella G20-ryhmän korkean tason kokouksissa.¹⁰ Teknisesti uudistuksen valmistelu on jo pitkällä, mutta poliittista sopua uudistukselle haetaan mm. Yhdysvaltain syksyn presidentinvaalien vuoksi vasta vuoden 2021 aikana. Uudistuksen

⁹ Laskelman oletuksena on käytetty yrityksiin globaalisti kohdistuvaa 12,5 prosentin minimiveroa, joka on Irlannin nykyinen yritysverokannan taso. Ehdotuksen 1. osion arvioidaan johtavan valtioiden välillä jopa 100 miljardin USD:n vuosittaisten verokertymien uudelleen allokointiin ilman varsinaista verotuoton kasvua.

<http://www.oecd.org/tax/beps/presentation-economic-analysis-impact-assessment-webcast-february-2020.pdf>

¹⁰ OECD:n esitys eteni 14.10.2020 pidetyssä G20 valtiovarainministereiden kokouksessa ja sitä on määrä käsitellä myöhemmin G20 huippukokouksessa.

kaatuminen heikentäisi OECD:n mukaan verotoimien koordinaatioita ja lisäisi haitallisia vero- ja kauppakiistoja, joiden kustannukset olisivat jopa prosentti globaalista BKT:sta.

Koronakriisillä on useampia potentiaalisia vaikutuksia kansainväliseen yritysverotukseen ja siitä käytävään keskusteluun. Ensinnäkin yhteisöveron kertymät tulevat kriisin aikana laskemaan tuntuvasti, kun useimpien yritysten kannattavuus heikkenee.¹¹ Supistuva verokertymä tukee osaltaan yritysten selviämistä osana ns. automaattisten vakauttajien toimintaa. Sikäli kuin yritykset velkaantuvat, niiden kannattavuus voi jäädä pidemmäksi aikaa matalammalle tasolle.

Toisaalta lähivuosina väistämättä edessä oleva julkisen talouden tasapainottaminen pakottaa valtiot etsimään myös verotuksellisia keinoja vajeiden kuromiseksi umpeen. Tällöin paineet yritysverotuksen tehostamiseksi kansainvälisen koordinaation kautta todennäköisesti kasvavat. Koronakriisin on myös arvioitu vähentävän tuotannon arvoketjujen rajat ylittävää pilkkoutumista, millä saattaa toteutuessaan olla vaikutuksia myös kansainvälisen verotuksen näkökulmasta.

¹¹ Verohallinnon kuukausitason seurannan mukaan Suomen kumulatiivinen yhteisöverokertymä 2020 tammi-elokuun väliseltä ajalta oli noin 18 prosenttia, eli lähes 800 miljoonaa euroa viime vuoden vastaavaa ajanjaksoa pienempi.
<https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/tilastot/verotulojen-kehitys/>

Viittaukset

Harju, J. ym. (2017): Yritysverotus, investoinnit ja tuottavuus. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 6/2017.

Kalin, S. ym. (2019): Verotuksen muutospainet ja tulevaisuus, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2019:35

Kari, S. (2015): Corporate tax in an international environment—Problems and possible remedies. Nordic Tax Journal 2015; 1:1-16.

Kari, S., Ropponen, O. (2018): Globalisaatio, digitalisaatio ja kansainvälinen yritysverotus. VATT Muistiot 55. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus.

Kauppinen, I., Ropponen, O. (2020): Yritysveropohjan harmonisointi (CCCTB) ja Suomen yhteisöverotuotto. VATT Tutkimukset 190. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus.

Kyyrä, T. (2002): Funktionaalinen tulonjako Suomessa. VATT-tutkimuksia 87. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus.

Mykkänen, K. (2005): Miksi yhteisöveron tuotto moninkertaistui 1990-luvulla? VATT-muistioita 67. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus.

OECD (2019a): Secretariat Proposal for a “Unified Approach” under Pillar One. Public Consultation document. <https://www.oecd.org/tax/beps/public-consultation-document-secretariat-proposal-unified-approach-pillar-one.pdf>

OECD (2019b): Global Anti-Base Erosion Proposal (“GloBE”) - Pillar Two. Public Consultation document. <https://www.oecd.org/tax/beps/public-consultation-document-global-anti-base-erosion-proposal-pillar-two.pdf.pdf>

OECD (2020a) Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes <http://www.oecd.org/tax/transparency/>

OECD (2020b) Secretary-General Tax Report to G20 Finance Ministers and Central Bank Governors, July 2020 <http://www.oecd.org/tax/oecd-secretary-general-tax-report-g20-finance-ministers-july-2020.pdf>

OECD (2020c) Corporate Tax Statistics, Second Edition. <https://www.oecd.org/tax/tax-policy/corporate-tax-statistics-second-edition.pdf>

Savela, O. (2017): Suhdanteet heiluttavat funktionaalista tulonjakoa. Tieto & Trendit, 12.12.2017. <https://www.tilastokeskus.fi/tietotrendit/artikkelit/2017/suhdanteet-heiluttavat-funktionaalista-tulonjakoa/>

Teknologiateollisuus (2020): Analyysi OECD:n 31.1.2020 ehdotuksesta yritysverotuksen uudistamiseksi. https://teknologiateollisuus.fi/sites/default/files/2020-03/Teknologiateollisuus%20ryn%20analyysi_OECD%20veroehdotus%20pilari%201%20ja%202%20ja%20vaikutusarvio%202020_02032020.pdf